

Bruxelles, 12. lipnja 2023.
(OR. en)

10487/23

COLAC 59	ENV 674
CFSP/PESC 833	ENER 351
RELEX 709	DIGIT 115
WTO 77	EU-GNSS 17
DEVGEN 110	RECH 281
SUSTDEV 88	TRANS 245
COHOM 128	CULT 74
COHAFA 66	EDUC 249
AGRI 316	CYBER 158
ACP 46	POLCOM 114
CLIMA 294	

POP RATNA BILJEŠKA

Od:	Glavna tajnica Europske komisije, potpisala direktorica Martine DEPREZ
Datum primitka:	7. lipnja 2023.
Za:	Thérèse BLANCHET, glavna tajnica Vijeća Europske unije
Br. dok. Kom.:	JOIN(2023) 17 final
Predmet:	ZAJEDNIČKA KOMUNIKACIJA EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU Nova agenda za odnose između EU-a i Latinske Amerike i karipskih zemalja

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument JOIN(2023) 17 final.

Priloženo: JOIN(2023) 17 final

EUROPSKA
KOMISIJA

VISOKI PREDSTAVNIK
UNIJE ZA VANJSKE
POSLOVE I
SIGURNOSNU POLITIKU

Bruxelles, 7.6.2023.
JOIN(2023) 17 final

ZAJEDNIČKA KOMUNIKACIJA EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

Nova agenda za odnose između EU-a i Latinske Amerike i karipskih zemalja

Nova agenda za odnose između EU-a i Latinske Amerike i karipskih zemalja

Uvod

Europska unija (EU) te Latinska Amerika i karipske zemlje (LAC) **prirodni su partneri**. Zahvaljujući jedinstvenim povijesnim i kulturnim sponama, bliskim gospodarskim i društvenim vezama te zajedničkoj predanosti miru i multilateralizmu EU i LAC su izgradili snažan odnos utemeljen na velikoj mreži sporazuma. To trajno partnerstvo obilježeno je suradnjom i dijalogom, a počiva na zajedničkim vrijednostima i interesima.

U **globalnom kontekstu koji se brzo mijenja** potrebno je obnoviti odnos EU-a i LAC-a. Sve veći geopolitički izazovi, razorna pandemija, globalne klimatske i ekološke krize, tehnološke promjene i sve dublje nejednakosti ističu potrebu za jačanjem dijaloga i suradnje među bliskim, pouzdanim partnerima.

EU i LAC trebali bi **suradivati kako bi iskoristili udruženu snagu, branili zajedničke interese i partnerski svladavali globalne izazove**. U ovoj Zajedničkoj komunikaciji EU iznosi prijedlog da se zajednički izradi **ambiciozna agenda usmjerena na budućnost za novo doba suradnje** ravnopravnih partnera sličnih stavova.

Osim toga, u njoj se poziva na obnovu **strateškog partnerstva** te se predlažu prioriteti i konkretne mjere u najvažnijim područjima.

Prvo, EU i LAC **ključni su saveznici za jačanje međunarodnog sustava utemeljenog na pravilima i poticanje zajedničkog angažmana na promicanju mira, sigurnosti, demokracije, vladavine prava i ljudskih prava**. EU i LAC, koji zajedno predstavljaju jednu trećinu članica Ujedinjenih naroda (UN), imaju važnu ulogu u poštovanju međunarodnog prava i obrani načela Povelje UN-a, među ostalim suprotstavljanjem ruskoj agresiji na Ukrajinu. Osim toga, EU i LAC žele da multilateralni sustav postane učinkovitiji i reprezentativniji.

Drugo, EU i LAC bliski su **trgovinski i ulagački partneri čiji je zajednički interes promicanje održivog rasta i jačanje gospodarske otpornosti**, ali i smanjenje prekomjernih ovisnosti i diversifikacija trgovinskih odnosa. Te dvije regije povezane su jednom od najgušćih mreža trgovinskih sporazuma, koju bi trebalo proširiti kako bi se iskoristili preostali potencijali. EU je najveći ulagač u regiju LAC-a, treći trgovinski partner¹ i najviše pridonosi razvojnoj suradnji.

Treće, obje regije teže **izgradnji uključivih i održivih društava** na temelju zajedničke obveze preuzete u okviru Programa održivog razvoja do 2030. i njegovih ciljeva². Regija LAC-a ključna je za ekološku ravnotežu planeta, a ujedno je velik proizvođač hrane i energije iz obnovljivih izvora. EU i LAC trebali bi zajedno **predvoditi pravednu zelenu i digitalnu tranziciju**, među ostalim provedbom **programa ulaganja u okviru strategije Global Gateway**.

¹ Eurostat. Ukupna izravna strana ulaganja EU-a u LAC krajem 2021. iznosila su 693 milijarde EUR.

² Uz Pariški sporazum, globalni okvir za bioraznolikost iz Kunminga i Montreala i Ugovor o otvorenom moru (morska bioraznolikost na područjima izvan nacionalne jurisdikcije).

1. Obnovljeno političko partnerstvo

Uspješno partnerstvo EU-a i LAC-a zahtijeva **obnovu političkog angažmana** na svim razinama: između tih dviju regija, s pojedinačnim zemljama LAC-a, s podregijama i u multilateralnim forumima. **Otvoren i redovit politički dijalog na visokoj razini** ključan je za usmjeravanje i poticanje odnosa, međusobno razumijevanje interesa, dogovaranje prioriteta i zajedničkih aktivnosti te suočavanje s izazovima i razlikama u našem odnosu kada do njih dođe.

Odnosi EU-a i LAC-a temelje se na **kompleksnom i fleksibilnom pristupu**, uzimajući u obzir raznolikost i promjenjivu dinamiku regije. EU će nastaviti podupirati regionalnu integraciju i produbljivati suradnju sa zainteresiranim zemljama na zajedničkim ciljevima. Na biregionalnoj razini sastanak na vrhu EU-a i Zajednice latinoameričkih i karipskih država (CELAC) u srpnju 2023. (prvi od 2015.) jedinstvena je prilika za obnovu partnerstva.

Kako bi se potaknula ta pozitivna agenda, obje bi se strane trebale obvezati na redovite sastanke na razini šefova država i vlada, sastanke ministara vanjskih poslova svake druge godine i, prema potrebi, na druge ministarske sastanke i sastanke visokih dužnosnika. Trebalo bi uspostaviti trajni koordinacijski mehanizam između EU-a i CELAC-a kako bi se osigurali kontinuitet i daljnje postupanje. Pritom bi trebalo voditi računa o razvoju vlastitog ustroja CELAC-a. Cilj bi bio zauzeti zajedničko stajalište o različitim pitanjima iz agende, reagirati na nove trendove i prema potrebi promicati posebne sektorske dijaloge i zajedničke inicijative.

Redovitim biregionalnim dijalogom s CELAC-om dopunit će se **pojačani angažman s pojedinačnim zemljama LAC-a i (pod)regionalnim skupinama** kao što su Mercosur, Sustav integracije srednjoameričkih država (SICA), Andska zajednica, Pacifički savez ili Savez za demokratski razvoj.

Kao zasebna podregija s vlastitim posebnostima **Karibi zaslužuju veću političku pozornost i strukturirani dijalog**. U tom bi kontekstu trebalo pojačati suradnju EU-a i Organizacije afričkih, karipskih i pacifičkih država (OAKPD). EU bi trebao nastaviti surađivati i s međunarodnim organizacijama kao što su UN (uključujući njegovu Gospodarsku komisiju za Latinsku Ameriku i karipske zemlje), Organizacija američkih država i Iberoameričko glavno tajništvo.

Mogli bi se učinkovitije koristiti i bilateralni ili regionalni okviri EU-a, koji obuhvaćaju gotovo sve zemlje LAC-a. Zajedno s partnerima EU će prema potrebi nastaviti poboljšavati postojeće političke i trgovinske sporazume te sporazume o suradnji. Sklapanje sporazuma između EU-a i Mercosura značilo bi veliku promjenu u jačanju odnosa EU-a i LAC-a. Bilateralna suradnja s pojedinačnim zemljama, prilagođena konkretnim interesima i potrebama, i dalje će biti u središtu odnosa EU-a i LAC-a. Četiri najudaljenije regije EU-a koje se nalaze u LAC-u³ te prekomorske zemlje i područja⁴ dodana su vrijednost tog partnerstva.

Na multilateralnoj razini mogla bi se ojačati dobro uhodana suradnja EU-a i UN-ove Skupine latinoameričkih i karipskih zemalja (GRULAC), među ostalim redovitijim dijalogom o

³ Francuska Gijana, Guadeloupe, Martinique, Saint Martin.

⁴ Aruba, Bonaire, Curaçao, Saba, Sint Eustatius, Sint Maarten, Saint Barthélemy.

konkretnim pitanjima te pravodobnim i kontinuiranim angažmanom diplomatskih mreža EU-a i LAC-a u glavnim gradovima i multilateralnim središtima.

Područja suradnje uključuju provedbu Programa održivog razvoja do 2030. i ispunjavanje globalnih obveza u pogledu klimatskih promjena i okoliša, globalnog zdravlja i Globalnog digitalnog pakta te potporu izvješću „Naš zajednički program” glavnog tajnika UN-a. Objema regijama u interesu je i da multilateralna struktura bude reprezentativnija i prikladnija za izazove 21. stoljeća.

EU i LAC trebali bi ojačati suradnju u Međunarodnom monetarnom fondu (MMF), skupini G-20, multilateralnim razvojnim bankama kao što su Grupa Svjetske banke i Međuamerička razvojna banka te u regionalnim razvojnim bankama.

Suradnja je u interesu EU-a i LAC-a kako bi se globalnom financijskom sustavu omogućilo da bolje reagira na potrebe zemalja koje su najosjetljivije na klimatske promjene, i to u okviru reforme multilateralnih razvojnih banaka. To uključuje zajednički angažman na organizaciji uspješnog sastanka na vrhu za novi pakt o globalnom financiranju i praćenje njegovih rezultata, uzimajući u obzir prijedloge kao što je inicijativa iz Bridgetowna.

EU i LAC trebali bi nastaviti surađivati u području dobrog poreznog upravljanja. U interesu je obiju regija da se provode međunarodni standardi o transparentnosti i razmjeni informacija, pravedno oporezivanje i minimalni standardi protiv smanjenja porezne osnovice i premještanja dobiti. EU će nastaviti podupirati zemlje kandidatkinje LAC-a u pristupanju Organizaciji za gospodarsku suradnju i razvoj (OECD)⁵ ili poticati njihovo članstvo u relevantnim međunarodnim/multilateralnim forumima.

Predložene glavne mjere:

- Jačati dijalog EU-a i CELAC-a: organizirati redovite sastanke na vrhu – naizmjenično sa sastancima ministara vanjskih poslova i uspostaviti stalni koordinacijski mehanizam EU-a i CELAC-a.
- Jačati politički angažman EU-a i karipskih zemalja, među ostalim s karipskom zajednicom (CARICOM). Važan signal bit će sastanak čelnika EU-a i karipskih čelnika koji će se organizirati na marginama sastanka na vrhu EU-a i CELAC-a 17. i 18. srpnja 2023., a dopunit će ga organizacija redovitih sastanaka na razini ministara vanjskih poslova.
- Potpisati Sporazum između EU-a i Organizacije afričkih, karipskih i pacifičkih država (OAKPD) i raditi na ratifikaciji Sporazuma o pridruživanju između EU-a i Srednje Amerike.
- Ponovno pokrenuti bilateralne sastanke na vrhu sa strateškim partnerima Brazilom i Meksikom.
- Prema potrebi, modernizirati postojeću mrežu političkih sporazuma i sporazuma o suradnji te uspostaviti mehanizme bilateralnog političkog dijaloga sa zemljama LAC-a koje ih trenutačno nemaju.

⁵ Argentina, Brazil i Peru.

- Jačati suradnju LAC-a i najudaljenijih regija EU-a te prekomorskih zemalja i područja u regiji LAC-a u područjima od zajedničkog interesa.
- Blisko surađivati sa zemljama LAC-a uoči sastanka na vrhu o ciljevima održivog razvoja i sastanka na vrhu o budućnosti 2024. kako bi se nastavilo s Programom održivog razvoja do 2030. i ostvario transformativan i napredan „Pakt za budućnost”.
- Uvesti redovita savjetovanja između EU-a i GRULAC-a te ojačati koordinaciju, među ostalim zajedničkim prijedlozima u najvažnijim multilateralnim institucijama i tijelima, i razmotriti mogućnosti za ambiciozne razmjene i partnerstva o određenim temama.
- Poboljšati suradnju za novi „Pakt o globalnom financiranju”.
- Utvrditi mogućnosti za potporu kvalificiranim kandidatima za multilateralne vodeće položaje koji dolaze iz regija druge strane.

2. Jačanje zajedničkog trgovinskog programa EU-a i LAC-a

Trgovinske i ulagačke veze EU-a i LAC-a temelje se na **mreži bilateralnih i regionalnih trgovinskih sporazuma**, zahvaljujući kojoj se od 2018. dvosmjerna trgovina povećala za 40 %.⁶ Ti su sporazumi važan pokretač rasta jer omogućuju povlašteni pristup i stabilan su okvir za održivu trgovinu.

Trgovinskim sporazumima olakšava se izvoz iz malih i srednjih poduzeća (MSP-ovi), promiče transparentnost javne nabave, jača zaštita intelektualnog vlasništva te podupiru ulaganja i inovacije. Zahvaljujući trgovinskim sporazumima i povezanim ulaganjima obje regije diversificiraju trgovinu i stvaraju održive lance opskrbe, uključujući one za čistu energiju i kritične sirovine. Ti su sporazumi katalizatori održivog i uključivog razvoja jer omogućuju civilnom društvu na obje strane da izrazi svoje mišljenje. Osim toga, služe i kao platforma za unapređenje poštovanja ljudskih i radničkih prava, zaštite okoliša i regionalne integracije.

Sklapanje sporazuma između **EU-a i Mercosura** prioritet je EU-a jer bi time obje regije povežalo obostrano korisno partnerstvo kojim se stvaraju mogućnosti za daljnji rast, podupiru radna mjesta i potiče održivi razvoj.

EU i **Čile** pregovaraju o modernizaciji postojećeg sporazuma koji pojednostavnjuje pristup međusobnim tržištima, sadržava ambiciozne obveze u pogledu trgovine i održivog razvoja (među ostalim u pogledu rodne tematike i održivih prehrambenih sustava) te olakšava prelazak na obnovljivu energiju i održivo korištenje sirovina.

EU i **Meksiko** sudjeluju u modernizaciji svojeg postojećeg sporazuma kako bi produbili i proširili političke i gospodarske veze. Nakon modernizacije uklonit će se većina preostalih prepreka trgovini, EU i Meksiko još će se više zalagati za visoke trgovinske standarde i standarde održivog razvoja, a poboljšat će se i uvjeti za ulaganja.

Nakon što sve države članice EU-a ratificiraju sporazume sa **Srednjom Amerikom i Kolumbijom, Peruom i Ekvadorom**, trebalo bi razmotriti jačanje njihovih odredbi o održivosti. Ta dva sporazuma pridonijela su stabilnosti, diversifikaciji i predvidljivosti

⁶ ESTAT Comext: Ukupna trgovina 2018.: 209,44 milijarde EUR; 2022.: 293,09 milijardi EUR. Rast od 39,9 %.

trgovinskog i ulagačkog okruženja između dviju regija⁷. Njima su uspostavljene i strukture za dijalog koje dobro funkcioniraju kako bi se raspravljalo o radu i okolišu te radilo na tim područjima. Ratifikacija novog sporazuma između EU-a i OAKPD-a važna je kao politički okvir i za Sporazum o ekonomskom partnerstvu između EU-a i CARIFORUM-a.

Potreban je kontinuiran rad na provedbi kako bi obje regije ostvarile puni potencijal trgovinskih sporazuma. U tome moraju sudjelovati svi relevantni akteri, uključujući poduzeća svih veličina i civilno društvo. Dijalogom o politikama zelene tranzicije u okviru sporazuma trebao bi se povećati doprinos trgovine ciljevima održivosti. U okviru zajedničkog petogodišnjeg preispitivanja koje je u tijeku s CARIFORUM-om utvrdit će se operativni zaključci i preporuke za bolju provedbu sporazuma, doprinijeti potpunoj operacionalizaciji svih ključnih odredaba i pomoći u ostvarivanju punoga gospodarskog potencijala sporazuma.

EU će nastaviti surađivati s partnerima iz LAC-a kako bi pomogao u **stvaranju uvjeta za održiva ulaganja**, među ostalim putem strategije Global Gateway i tako što će podupirati otvorene, stabilne i predvidljive pravne okvire, uklanjati diskriminirajuće prepreke i olakšavati ulaganja.

Zahvaljujući trgovinskim sporazumima pravni okvir između EU-a i zemalja LAC-a za trgovinu sirovinama i ulaganje u njih komercijalno je utemeljen, transparentan i stabilan. Nadovezujući se na partnerstva koja se sklapaju s pojedinačnim zemljama LAC-a i kako bi se ojačali održivi lanci opskrbe i diversificirala nabava, EU će sa zainteresiranim partnerima iz LAC-a osnovati globalni klub za kritične sirovine. Tako bi se povezale potrošačke zemlje i zemlje bogate resursima i udruženim snagama svladali zajednički izazovi⁸.

Stabilan trgovinski poredak utemeljen na pravilima i reformirana Svjetska trgovinska organizacija (WTO) s mehanizmom za rješavanje sporova koji se primjenjuje na sve članice u interesu su EU-a i LAC-a. Obje regije imaju važnu ulogu u pregovorima o plurilateralnim inicijativama, kao što je e-trgovina. EU će promicati i podupirati primjenu Sporazuma WTO-a o olakšavanju ulaganja u zemljama LAC-a kojim će se, nakon njegova sklapanja, dodatno povećati ulaganja u te zemlje.

S obzirom na pozornost koja se posvećuje **programu održivosti** EU i LAC bi se trebali zajednički pozabaviti i učinkom zakonodavstva EU-a, posebno u vezi s europskim zelenim planom (politika krčenja šuma, mehanizam za graničnu prilagodbu emisija ugljika i drugi instrumenti kojima se promiče zelena tranzicija) i mjerama kojima je cilj zdravlje ljudi, životinja i biljaka. Tema rasprava trebala bi biti i potpora za olakšavanje trgovine proizvodima na koje se primjenjuju ti propisi.

Predložene glavne mjere:

- Dovršiti postupke za potpisivanje naprednog okvirnog sporazuma između EU-a i Čilea i privremenog sporazuma o slobodnoj trgovini te nastaviti s njihovom ratifikacijom.
- Ostvariti konkretan napredak prema potpisivanju i ratifikaciji sporazuma između EU-a i Meksika te EU-a i Mercosura.

⁷ Vidjeti internetske stranice Glavne uprave za trgovinu, *ex post* evaluacija trgovinskih sporazuma:

https://policy.trade.ec.europa.eu/analysis-and-assessment/ex-post-evaluations_en.

⁸ COM(2023) 165, 16.3.2023.: „Sigurna i održiva opskrba kritičnim sirovinama kao potpora usporednoj tranziciji”.

- Dovršiti ratifikaciju sporazuma između država članica EU-a i Srednje Amerike te Kolumbije, Perua i Ekvadora i zajednički razmotriti ciljana ažuriranja.
- Osigurati učinkovitu provedbu svih trgovinskih sporazuma između EU-a i partnera iz LAC-a, među ostalim uz tehničku pomoć i uključivanje poslovne zajednice.
- Dovršiti postupak preispitivanja Sporazuma o gospodarskom partnerstvu između EU-a i CARIFORUM-a kako bi se utvrdili operativni alati, zaključci i preporuke za njegovo bolje funkcioniranje.
- Intenzivirati dijalog o odgovarajućim politikama zelene tranzicije EU-a i LAC-a te zajednički razmotriti učinak zakonodavstva EU-a, uključujući pružanje potpore za olakšavanje trgovine.
- Jačati suradnju EU-a i LAC-a u okviru WTO-a, posebno u pogledu reforme te organizacije i pregovora o plurilateralnim sporazumima.
- Suradivati sa zainteresiranim zemljama LAC-a na budućem klubu za kritične sirovine.

3. Global Gateway i potpora partnerstvima za pravednu zelenu i digitalnu tranziciju

Za suradnju EU-a i LAC-a potrebni su **inovativni pristupi utemeljeni na ravnopravnim partnerstvima na svim razinama**. Regija LAC-a uglavnom se sastoji od zemalja sa srednjim dohotkom i bogata je prirodnim resursima. Međutim, i dalje su prisutne duboke nejednakosti i strukturni izazovi⁹, koje dodatno pogoršavaju krize koje se preklapaju. Kao vodeći donator i ulagač u regiji, EU se može poslužiti širokim rasponom političkih alata, instrumentima¹⁰ i Timom Europa koji povezuje države članice i financijske institucije EU-a da rješavaju probleme i iskorištavaju prilike te suradivati s LAC-om na pravednoj i uključivoj zelenoj i digitalnoj tranziciji, kao i na održivom razvoju, u skladu s ciljevima održivog razvoja.

S pomoću strategije Global Gateway¹¹ EU može potaknuti **kvalitetna ulaganja kako bi pomogao u ispunjavanju infrastrukturnih potreba LAC-a**, podržao razvoj ljudskog kapitala, uključujući jačanje položaja stanovništva, posebice žena, mladih i najranjivijih, te ojačao poticajno poslovno i regulatorno okruženje u cilju stvaranja lokalne dodane vrijednosti, rasta i kvalitetnih radnih mjesta. Global Gateway nudi **pozitivne mogućnosti ulaganja na temelju vrijednosti**, uz poštovanje visokih međunarodnih standarda. Predlaže se odabir zajedničkog gospodarskog, socijalnog i regulatornog puta na temelju antropocentričnog pristupa i načela održivosti, otvorenosti, uključivosti, odgovornosti i poštovanja temeljnih prava.

Global Gateway će putem konkretnih projekata potaknuti i ulaganja privatnog sektora. LAC ima solidnu osnovu za suradnju u okviru strategije Global Gateway: već postoje znatna

⁹ U 2022. u siromaštvu je živjelo 32,1 % stanovništva LAC-a (201 milijun ljudi), a 13,1 % (82 milijuna) u ekstremnom siromaštvu (12 milijuna ljudi više živi u ekstremnom siromaštvu u odnosu na stanje prije pandemije 2019.).

¹⁰ Instrument za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju – Globalna Europa (NDICI – Globalna Europa) okvir je za suradnju sa svim zemljama LAC-a na regionalnoj i podregionalnoj razini kako bi se poduprla zelena tranzicija u sklopu vodećih programa suradnje kao što su EUROCLIMA+, program Amazon Basin ili Instrument EU-a za izgradnju otpornosti na Karibima.

¹¹ JOIN(2021) 30 final, 1.12.2021.: Global Gateway.

ulaganja EU-a, a obje regije imaju političke programe koji se temelje na zajedničkim vrijednostima. Programom ulaganja u okviru strategije Global Gateway utvrdit će se **pravedne prilike za zelena i digitalna ulaganja** u zemljama LAC-a, a one će imati koristi od otvorenog i nediskriminirajućeg okruženja koje proizlazi iz sporazuma o trgovini i ulaganjima.

a. Suradnja za pravednu zelenu tranziciju

Klimatska kriza egzistencijalni je izazov za čovječanstvo. EU i LAC mogu znatno doprinijeti globalnim naporima za suradnju kako bi se odgovorilo na taj izazov.

Regija LACC-a ima **jedinstven potencijal** u pogledu bioraznolikosti, prirodnih resursa, održive obnovljive energije, poljoprivredne proizvodnje i strateških kritičnih sirovina. U njoj se nalazi 50 % bioraznolikosti planeta koja je ključna za njegovu ekološku ravnotežu, posebno u Amazoniji¹². Regija je važna za postizanje globalnih klimatskih i okolišnih ciljeva, uključujući provedbu Pariškog sporazuma, globalnog okvira za bioraznolikost iz Kunminga i Montreala, Ugovora o otvorenom moru o morskoj bioraznolikosti u područjima izvan nacionalne jurisdikcije i rezolucije o globalnom sporazumu o onečišćenju plastikom.

Postoji znatan potencijal za suradnju u smjeru **klimatski neutralnih i čistih gospodarstava usmjerenih na očuvanje prirode**. Obje se regije zalažu za zaštitu bioraznolikosti, zaustavljanje krčenja šuma, promicanje kružnih gospodarstava, poboljšanje gospodarenja otpadom i vodama, povećanje produktivnosti resursa, borbu protiv onečišćenja¹³ i ulaganje u otpornost na klimatske promjene.

Kako bi ostvarili te ciljeve, EU i LAC trebali bi ojačati svoje partnerstvo u pogledu **zelene tranzicije**, među ostalim ulaganjima u okviru strategije Global Gateway, pojačanim dijalogom i suradnjom u području politika i regulatornih okvira te provedbom trgovinskih sporazuma i promicanjem odnosa s regionalnim organizacijama¹⁴. EU će surađivati s partnerima iz LAC-a u pogledu učinka svojeg zakonodavstva i instrumenata za provedbu europskog zelenog plana.

U **energetskom sektoru** ukupna kombinacija proizvodnje električne energije u LAC-u ima najveći udio obnovljivih izvora energije u svijetu koji je 2021. iznosio 61 %¹⁵. Može se zajednički raditi na više načina kako bi se smanjila ovisnost o fosilnim gorivima, primjerice povećanjem uporabe obnovljivih izvora energije¹⁶ i poboljšanjem energetske učinkovitosti (uključujući uštedu energije). Osim toga, ulaganjima u okviru strategije Global Gateway pridonosi se sigurnoj opskrbi cjenovno pristupačnom i čistom energijom. Postoji potencijal za zajednička ulaganja u e-mobilnost, povećanje sigurne i održive zračne povezanosti te nadogradnju sustava i infrastrukture javnog prijevoza, što će ih učiniti čistijima, energetski učinkovitijima i inovativnijima.

¹² UNEP (2016.) *Biodiversity in Latin America and the Caribbean*.

¹³ Na primjer, Brazil ponovno aktivira Fond za Amazoniju radi potpore održivom razvoju, zaštiti šuma i ljudskim pravima.

¹⁴ Kao što je Organizacija za suradnju na temelju Ugovora o slivu Amazone.

¹⁵ OECD/ECLAC/Europska komisija/CAF (2022.) *Latin American Economic Outlook 2022: Towards a green and just transition*.

¹⁶ Uključujući vodu, vjetar i solarnu energiju, uz mogućnosti za proizvodnju vodika iz obnovljivih izvora kao nositelja energije.

Osim toga, EU i regija LAC-a dodatno jačaju suradnju u području energetike i energetske pitanja, bilateralno i u okviru multilateralnih foruma¹⁷, među ostalim putem memoranduma o razumijevanju o zelenoj tranziciji, uključujući vodik¹⁸.

Budući da je nekoliko zemalja LAC-a vrlo osjetljivo na klimatske promjene, EU će nastaviti podupirati učinkovite nacionalne strategije za prilagodbu klimatskim promjenama. Osim toga, u okviru postojećih inicijativa na biregionalnoj će osnovi pomagati zajednicama da saniraju štete uzrokovane prirodnim katastrofama¹⁹. EU je i dalje spreman podupirati programe **pripravnosti na katastrofe** te jačati opću suradnju u upravljanju rizicima od katastrofa i razmjenjivati primjere dobre prakse.

Bliža suradnja s LAC-om u učinkovitoj provedbi **Konvencije UN-a o pravu mora** i njezinih provedbenih sporazuma stvorile bi uvjete za održivo upravljanje oceanima, uključujući određivanje reprezentativnog sustava zaštićenih morskih područja na Antarktici, provedbu Ugovora o otvorenom moru (bioraznolikost u područjima izvan nacionalne jurisdikcije) i sigurnost plovidbe. Također je nužna intenzivnija suradnja u borbi protiv nezakonitog, neprijavljenog i nereguliranog ribolova, kao i u okviru regionalnih i multilateralnih organizacija povezanih s oceanima, među ostalim u području ribarstva, ali i za razvoj znanstvenih spoznaja i savjetovanja.

Regija LAC-a razrađuje okvir za **taksonomiju održivog financiranja** jer je to, zajedno s okvirima za vjerodostojne zelene obveznice, neophodno za regionalnu i globalnu interoperabilnost i privlačenje međunarodnih ulagača.

Potporna politikama **dekarbonizacije** u cijelom svijetu, posebno u zemljama s najvećim emisijama, prioritet je za postizanje globalne klimatske neutralnosti do 2050. EU već dugo podupire politike određivanja cijena ugljika. Na temelju profila emisija LAC-a postoji jasan interes da se zajednički rad usmjeri na mjere ublažavanja u poljoprivredi, prometu, šumarstvu i energetici.

Kako se prelazak na zeleno gospodarstvo ubrzava, predviđa se eksponencijalni rast potražnje za **kritičnim sirovinama**. Dugoročni pristup sigurnoj i održivoj opskrbi postaje zajednički izazov za globalnu zajednicu. LAC je bogat kritičnim sirovinama i imat će važnu ulogu u pravodobnoj tranziciji koja poboljšava njegov proizvodni i izvozni kapacitet, dodatno povećava vrijednost prirodnih resursa zahvaljujući inovacijama i tehnologijama²⁰ i pridonosi visokim okolišnim, socijalnim i upravljačkim standardima.

Bliža suradnja, dijalog, diversifikacija i ulaganja koristili bi objema regijama jer bi se zadovoljila sve veća potražnja, osigurao pouzdan pristup resursima, razvila i poboljšala otpornost lanaca vrijednosti te osigurali visoki okolišni i društveni standardi. U skladu s Komunikacijom o kritičnim sirovinama iz 2023.²¹ EU će sklapati uzajamno korisna strateška

¹⁷ Na primjer OLADE (Organizacija za energiju Latinske Amerike).

¹⁸ Promicanjem razvoja transparentnih i nenarušenih globalnih tržišta vodika utemeljenih na pravilima i pouzdanim međunarodnim standardima i programima certifikacije, među ostalim preko Europske banke za vodik.

¹⁹ Kao što su Karipski program za smanjenje rizika od katastrofa i dijalog EU-a i LAC-a o upravljanju šumskim požarima.

²⁰ Na primjer, samo Argentina, Bolivija i Čile raspolažu sa 60 % utvrđenih rezervi litija.

²¹ COM(2023) 165, 16.3.2023.: „Sigurna i održiva opskrba kritičnim sirovinama kao potpora usporednoj tranziciji”.

partnerstva s ciljem promicanja gospodarskog razvoja zemalja LAC-a na održiv način i stvaranja lanca vrijednosti.

EU i LAC trebali bi bilateralno i multilateralno surađivati kako bi se u cijelosti i brzo proveli Pariški sporazum, globalni okvir za bioraznolikost iz Kunminga i Montreala i Ugovor o otvorenom moru (bioraznolikost u područjima izvan nacionalne jurisdikcije)

Predložene glavne mjere, među ostalim u okviru strategije Global Gateway:

- Zajednički poticati provedbu projekata zelenih ulaganja kao dio programa ulaganja u okviru strategije Global Gateway²² i jačati suradnju u okviru regionalnih inicijativa Tima Europa²³.
- Pojačati borbu protiv propadanja šuma i gubitka bioraznolikosti, posebno u Amazoniji i pet velikih šuma Mezoamerike, putem namjenskih inicijativa Tima Europa.
- Sklopiti memorandume o razumijevanju o energiji i razmotriti uzajamno korisna partnerstva kako je predviđeno u novoj strategiji EU-a za kritične sirovine.
- Intenzivirati dijalog u okviru redovitih biregionalnih ministarskih sastanaka i dijaloge o okolišu i klimatskim promjenama; razmotriti dijalog o energetskej tranziciji i intenzivirati bilateralne dijaloge o klimi, okolišu i energiji.
- Jačati suradnju radi ambicioznih rezultata na budućim konferencijama stranaka, posebno Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o promjeni klime i Konvencije o biološkoj raznolikosti.
- Promicati razvoj interoperabilnih okvira održivog financiranja, uključujući taksonomije, i razvoj tržišta zelenih obveznica kako bi se privukli ulagači i podržao prelazak na niskougljično gospodarstvo.
- Unaprijediti suradnju u području kružnoga gospodarstva²⁴ u relevantnim forumima, uključujući skupinu G-20 i Agenciju UN-a za okoliš.
- Promicati razmjene i mjere u korist prelaska na zelenu energiju, uključujući vodik iz obnovljivih izvora.
- Sklapati memorandume o razumijevanju o suradnji u području pripravnosti na katastrofe i upravljanja rizicima od katastrofa između EU-a i nadležnih tijela LAC-a²⁵.
- Jačati mjere za digitalnu tranziciju i suradnju u pogledu sustava ranog upozoravanja i praćenja kad je riječ o propadanju/krcenju šuma i šumskim požarima²⁶.

²² Primjerice kad je riječ o proizvodnji vodika iz obnovljivih izvora u Čileu, Argentini, Urugvaju i održivoj gradskoj mobilnosti u Dominikanskoj Republici.

²³ Kao što je inicijativa Tima Europa za zelenu tranziciju.

²⁴ Kao što su Koalicija za kružno gospodarstvo LAC-a, Globalni savez za kružno gospodarstvo i učinkovito iskorištavanje resursa.

²⁵ Uključujući Koordinacijski centar za sprečavanje katastrofa u Srednjoj Americi (CEPREDENAC), Karipsku agenciju za upravljanje kriznim situacijama u slučaju katastrofa (CDEMA), Andski odbor za sprečavanje katastrofa i skrb (CAPRADE) te sastanak ministara i visokih tijela za integrirano upravljanje rizicima od katastrofa (RMAGIR).

²⁶ Kao u inicijativi Tima Europa za sliv Amazone.

b. Zajedničkim snagama do uključive digitalne transformacije po mjeri čovjeka

EU-u i LAC-u u interesu je provedba digitalnih politika kojima se **građane i poduzeća priprema** da iskoriste održivu i prosperitetniju digitalnu budućnost u kojoj će oni biti u središtu. U skladu s ciljem Digitalnog kompasa EU-a²⁷ da se sklapaju međunarodna digitalna partnerstva, **Digitalni savez EU-a i LAC-a** pokrenut je u ožujku 2023. kao neformalni okvir utemeljen na zajedničkim vrijednostima i načelima²⁸ za razvoj biregionalnog dijaloga i suradnje u brojnim digitalnim pitanjima. Savez se nadovezuje na vodeće projekte provedene u okviru pristupa Tima Europa²⁹ i dopunjuje dijaloge o digitalnoj politici s pojedinačnim zemljama.

Digitalna transformacija i povezivost glavni su izazovi za regiju. U okviru strategije Global Gateway Savez će promicati ulaganja u uvođenje sigurne i otporne digitalne infrastrukture te će podupirati partnere u smanjivanju razlika u digitalizaciji, uključujući pružanjem javnih usluga kao što su obrazovanje i zdravstvena skrb. Za postizanje tog cilja europske financijske institucije, posebno Europska investicijska banka, morat će se jače angažirati u području digitalne povezivosti.

Regulatorni dijalog važan je za poticanje digitalne usklađenosti. Obje će se regije regionalno i bilateralno angažirati u područjima od zajedničkog interesa, uključujući sigurno uvođenje 5G mreža, digitalna tržišta i regulaciju usluga, umjetnu inteligenciju za javno dobro, računalstvo visokih performansi, upravljanje podacima i kibernetičku sigurnost.

Još jedno područje u kojem konvergencija može koristiti tim dvjema regijama jest promicanje slobodnog i sigurnog **protoka podataka**. To uključuje aktivnu suradnju s partnerima kako bi se donio „zaključak o primjerenosti”, kao što je već slučaj s nekim zemljama LAC-a. Takvim aranžmanima mogu se povećati prednosti trgovinskih sporazuma i intenzivirati suradnja u drugim područjima, na primjer u području istraživanja ili izvršavanja zakonodavstva. S obzirom na to da je nekoliko partnera u regiji donijelo ili provodi moderne zakone o zaštiti podataka, otvaraju se nove mogućnosti za olakšavanje protoka podataka. Obje regije trebale bi pojačati dijalog u regionalnim organizacijama i mrežama koje imaju sve veću ulogu u izradi zajedničkih standarda zaštite podataka.

EU i LAC trebali bi udružiti snage kako bi promicali svoju viziju digitalne transformacije u **multilateralnim forumima**³⁰, posebno na temelju Europske deklaracije o digitalnim pravima i načelima za digitalno desetljeće³¹, Digitalne agende eLAC-a 2024.³² i Deklaracije o budućnosti interneta³³. Tu digitalnu transformaciju trebalo bi iskoristiti i za povećanje digitalnih vještina, posebice za mlade i djecu.

Svemir također nudi mogućnosti za suradnju. Svemirski podaci, usluge i aplikacije mogu pridonijeti ostvarenju ciljeva povezanih sa zelenom i digitalnom tranzicijom te održivom

²⁷ COM(2021) 118 final, 9.3.2021.: „Digitalni kompas 2030.: europski pristup za digitalno desetljeće”.

²⁸ Kako je navedeno u Iberoameričkoj povelji o digitalnim pravima i načelima čije su vrijednosti uvelike usklađene s Europskom deklaracijom o digitalnim pravima i načelima.

²⁹ Uspostava biregionalnog dijaloga o digitalnoj politici, proširenje programa BELLA (BELLA II), provedba regionalne strategije Copernicus i Digitalni akcelerator EU-LAC za poticanje poduzetništva i inovacija.

³⁰ Među ostalim u kontekstu inicijative za zajedničku izjavu WTO-a o e-trgovini.

³¹ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32023C0123\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32023C0123(01)&from=EN)

³² <https://www.cepal.org/en/projects/digital-agenda-latin-america-and-caribbean-elac2024>

³³ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/declaration-future-internet>

gospodarskom rastu. CELAC je 2021. postigao dogovor o osnivanju Latinoameričke i karipske svemirske agencije (ALCE), koja bi mogla iskoristiti europsko stručno znanje u višedržavnom upravljanju svemirom. Suradnja je već u tijeku u kontekstu EU-ova programa za promatranje i praćenje Zemlje Copernicus, a postoji potencijal za dublju suradnju u okviru programa Copernicus i EU-ova programa za satelitsku navigaciju Galileo. Obje bi regije trebale još više surađivati u razvoju informacijskih sustava kako bi se poduprle politike utemeljene na dokazima i mjere prilagodbe, među ostalim u području upravljanja katastrofama.

Predložene glavne mjere, među ostalim u okviru strategije Global Gateway:

- Kao dio programa ulaganja u okviru strategije Global Gateway zajednički razvijati projekte ulaganja za uključivu digitalnu tranziciju³⁴.
- Razraditi zajedničke mjere³⁵ u okviru Digitalnog saveza EU-a i LAC-a, poboljšavati regionalne i bilateralne dijaloge o digitalnoj politici i promicati regulatornu konvergenciju.
- Poticati proširenje podmorskog optičkog kabela u okviru programa BELLA (BELLA II) do Srednje Amerike i Kariba³⁶.
- Uvesti regionalnu strategiju Copernicus, uključujući dva regionalna podatkovna centra programa Copernicus u Panami i Čileu.
- Razmotriti nove odluke o primjerenosti sa zemljama LAC-a i druge aranžmane radi slobodne i sigurne razmjene osobnih podataka.
- Poticati kontakte i potporu između EU-a i ALCE-a kako bi surađivali u svemirskim aktivnostima i pridonijeli miroljubivom i održivom iskorištavanju svemira.

c. Promicanje održivoga gospodarskog rasta za ljudski razvoj

Stanovništvo s obje strane Atlantika želi živjeti u **uključivom i prosperitetnom društvu**, u kojem nitko neće biti zapostavljen. Pandemija bolesti COVID-19 i ruski agresivni rat protiv Ukrajine pogoršali su postojeće strukturne probleme i nejednakosti, zbog čega su se povećali siromaštvo, dug i nesigurnost opskrbe hranom³⁷.

U interesu je obje regije prionuti radu na **snažnom i održivom oporavku** kojim se promiču jednakost i socijalna uključenost. EU i LAC trebali bi pojačati suradnju kako bi se svladali stalno prisutni makroekonomski izazovi, diversificirala i modernizirala gospodarstva te povećala njihova otpornost na buduće šokove.

³⁴ Kao što su paket za digitalno gospodarstvo za potporu mirovnom procesu u Kolumbiji, uvođenje 5G tehnologije u Dominikanskoj Republici, povezanost Amazone u Brazilu i inicijative za digitalnu povezivost u Jamajci i Kostarici.

³⁵ Uključujući proširenje programa BELLA i slučajeve njegove primjene te uvođenje regionalne strategije Copernicus.

³⁶ U prvoj fazi programa BELLA optičkim su kabelom izravno povezani Europa i Brazil, Argentina, Čile, Ekvador i Panama. Cilj je programa BELLA II proširiti vezu na Peru, Kostariku, Gvatemalu, El Salvador, Honduras, Dominikansku Republiku te Trinidad i Tobago.

³⁷ Prema podacima ECLAC-a (2021., 2022.) LAC je regija s najvećim vanjskim dugom u odnosu na BDP (56,3 %) i najvećim servisiranjem vanjskog duga u odnosu na izvoz i rast (59 %). Raširenost pothranjenosti 2020. dosegla je 9,1 %, što je razina koja nije zabilježena u regiji od 2005.

EU može doprinijeti **diversifikaciji** LAC-a u sektore s većom dodanom vrijednošću da se iskoristi potencijal novih zelenih, plavih, kreativnih i digitalnih gospodarstava. Intenzivniji politički dijalog, ojačani trgovinski program EU-a i LAC-a i strategija Global Gateway mogu pridonijeti rastu održivih biregionalnih ulaganja i otpornih lanaca opskrbe koji donose korist ljudima. Povećanje produktivnosti, rast inovacija i otvaranje više radnih mjesta, posebno za MSP-ove iz LAC-a, važni su ciljevi, kao i promicanje politika pametne specijalizacije i inovacija, prelazak na kružne i održive sustave proizvodnje i potrošnje te održive lance vrijednosti bez krčenja šuma.

LAC je posljednjih godina sve prisutniji na inovacijskoj sceni, a veći broj latinoameričkih poduzeća stekao je status „jednoroga”³⁸. Visoka učilišta posebno su važna za podupiranje inovacija i poduzetništva u lokalnim zajednicama jer grade veze s poduzetnicima, MSP-ovima, istraživačkim institutima i civilnim društvom.

U skladu s globalnim pristupom istraživanju i inovacijama³⁹ intenzivnija suradnja u području **istraživanja i inovacija**, među ostalim tako da se potpuno iskoriste mogućnosti iz programa Obzor Europa⁴⁰, nužna je za rješenja potrebna za pravednu dvostruku tranziciju. Strateški plan EU-a i CELAC-a za istraživanje i inovacije⁴¹ osnova je za jaču mobilnost istraživača i suradnju u područjima kao što su istraživanje oceana, kružno gospodarstvo, čista energija, istraživačke infrastrukture, bioraznolikost te pristup cjepivima i lijekovima⁴².

Unapređivanje **ljudskog razvoja** zajednički je prioritet. Trebalo bi ubrzati zajednički rad na promicanju socijalne kohezije i borbi protiv nejednakosti, s naglaskom na jačanju gospodarskog položaja i uključivanja žena, mladih, autohtonih naroda, LGBTIQ+ osoba i osoba s invaliditetom. Da bi se svima pružile prilike, bit će nužna suradnja u pristupu kvalitetnom obrazovanju za svu djecu i mlade, strukovnom osposobljavanju i razvoju vještina u skladu s potrebama za zapošljavanjem.

Obje regije trebale bi dati prednost standardima, **društveno odgovornom poslovanju** i odgovornom poslovnom ponašanju. EU i njegove države članice mogu podijeliti svoja iskustva u jačanju sustava socijalne zaštite te poticanju učinkovitog socijalnog i tripartitnog dijaloga. EU će nastaviti surađivati s partnerima iz LAC-a kako bi se trgovinski sporazumi upotrijebili kao instrumenti za održiv i uključiv gospodarski razvoj.

Rad na pristupu „jedno zdravlje” i jačanju **zdravstvene sigurnosti** sve je važniji u skladu s novom globalnom strategijom EU-a za zdravlje⁴³. Na primjer, Partnerstvo EU-a i LAC-a za proizvodnju cjepiva i lijekova, poticanje zdravstvenih tehnologija te jačanje zdravstvenih

³⁸ <https://www.bbva.com/en/latin-americas-roadmap-to-innovation-the-most-enterprising-cities>

³⁹ COM(2021) 252 final, 18.5.2021.: „Globalni pristup istraživanju i inovacijama – Europska strategija za međunarodnu suradnju u svijetu koji se mijenja”.

⁴⁰ https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe_en

⁴¹ https://commission.europa.eu/system/files/2021-07/eu-celac_strategic-roadmap-2021-2023.pdf; viši dužnosnici će preispitati i ažurirati 2024.

⁴² COM(2021) 252 final, 18.5.2021.: „Globalni pristup istraživanju i inovacijama – Europska strategija za međunarodnu suradnju u svijetu koji se mijenja”.

⁴³ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/ip_22_7153

sustava⁴⁴ dopunjuje regionalna nastojanja, posebno plan CELAC-a za zdravstvenu samodostatnost⁴⁵.

Kao veliki proizvođači hrane obje su regije odgovorne za **globalnu sigurnost opskrbe hranom**⁴⁶. Kako bi se ublažila osjetljivost proizvodnih sustava na klimatske i druge šokove te smanjili negativni učinci na ekosustave planeta, obje bi regije trebale produbiti suradnju na održivim prehrambenim sustavima, među ostalim u području antimikrobne otpornosti, upotrebe pesticida, zdravlja tla, emisija iz uzgoja stoke, agrošumarstva i rasipanja hrane.

Predložene glavne mjere, među ostalim u okviru strategije Global Gateway:

- Zajednički razvijati projekte ulaganja kao dio programa ulaganja u okviru strategije Global Gateway i poticati održiv gospodarski rast za ljudski razvoj⁴⁷.
- Pokrenuti regionalnu inicijativu Tima Europa za uključiva društva, uključujući novi poboljšani program EUROsociAL koji obuhvaća i obrazovanje, kao i inicijative Tima Europa za socijalnu uključenost, s posebnim naglaskom na ženama i mladima.
- Promicati program Erasmus+ za akademsku suradnju EU-a i LAC-a u visokom obrazovanju i strukovnom osposobljavanju te SOCIEUX+ u području socijalne zaštite, radničkih prava i zapošljavanja.
- Zajednički razraditi daljnje mjere u okviru Zdravstvenog partnerstva EU-a i LAC-a, uključujući potporu ulaganjima u okviru strategije Global Gateway, među ostalim, u području proizvodnje cjepiva i lijekova, digitalnog zdravstva, digitalnih tehnologija i jačanja zdravstvenog sustava.
- Jačati sudjelovanje LAC-a u programu Obzor Europa i rad na ministarskom sastanku EU-a i LAC-a za istraživanje i inovacije.
- Poboljšati razmjenu mišljenja o makroekonomskim kretanjima i odgovarajućim strategijama politike kako bi se osigurao snažan, održiv, uravnotežen i uključiv globalni rast.
- Jačati suradnju u području pametne specijalizacije i lokaliziranih inovacijskih politika.

4. Udruživanje snaga za pravdu, sigurnost građana i borbu protiv transnacionalnog organiziranog kriminala

EU i LAC suočavaju se sa zajedničkim izazovima za **sigurnost i pravdu** koji zahtijevaju jače biregionalno partnerstvo i suradnju na svim razinama. Sigurnost je velik problem za građane zemalja LAC-a. Organizirani kriminal, uključujući trgovinu ljudima, posebno ženama i djecom, trgovina drogom i oružjem, nezakonita trgovina divljom faunom i florom i drvom,

⁴⁴ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/ip_22_3890

⁴⁵ <https://www.cepal.org/en/publications/47253-plan-self-sufficiency-health-matters-latin-america-and-caribbean-lines-action-and>

⁴⁶ U regiji LAC-a proizvodi se 14 % svjetske hrane i ostvaruje 45 % neto međunarodne trgovine poljoprivredno-prehrambenim proizvodima. U poljoprivredno-prehrambenim sustavima u LAC-u radi gotovo polovina ukupno zaposlenih i ostvaruje se 30–40 % BDP-a (FAC, 2021.).

⁴⁷ Kao što su oni za otpornost zdravstvenog sustava u Barbadosu i Meksiku te upravljanje vodom i sanitarnom infrastrukturom u Ekvadoru i Gvatemali.

kao i korupcija, financijski kriminal te ekološki i kibernetički kriminal i dalje su ozbiljna prijetnja ljudima, društvima i gospodarstvima.

Zemlje LAC-a mijenjaju pristup rješavanju sigurnosnih problema i sve se više okreću prevenciji. Primjerice, fokusiraju se na policijske i pravosudne reforme, lokalni rad policije u zajednici te smanjenje nasilja među mladima i rodno uvjetovanog nasilja. To je u skladu s konceptom sigurnosti ljudi i pristupom EU-a sigurnosti građana. EU i LAC imaju prostora za suradnju u borbi protiv kriminala u okviru prevencije kojom se rješavaju njegovi temeljni uzroci.

Biregionalne političke inicijative i programi već su solidno polazište za lakšu suradnju u području transnacionalnog organiziranog kriminala jer povezuju pravosudne i sigurnosne institucije na temelju vladavine prava i visoke razine zaštite temeljnih prava, uključujući zaštitu podataka. Jačanjem programa i inicijativa Tima Europa znatno će se pridonijeti praktičnoj suradnji EU-a i LAC-a u tom području jer će se izgraditi institucijski kapaciteti i promicati zajednički standardi. Još jedan bitan element našeg zajedničkog programa za pravosuđe i sigurnost bilo bi sklapanje sporazuma i dogovora sa zemljama LAC-a o suradnji s Eurojustom i Europolom⁴⁸.

EU bi trebao bliže **suradivati i s regionalnim organizacijama**, kao što je Ameripol, koje imaju sve veću ulogu u definiranju zajedničkih načela i pristupa. Obje bi regije trebale promicati ratifikaciju i provedbu relevantnih međunarodnih konvencija kako bi se olakšala međunarodna pravosudna suradnja i suradnja u području izvršavanja zakonodavstva.

Predložene glavne mjere:

- Učvrstiti partnerstvo EU-a i LAC-a za pravosuđe i sigurnost na temelju programa⁴⁹ i regionalne inicijative Tima Europa.
- Podupirati daljnji razvoj kapaciteta i suradnje s Odborom za unutarnju sigurnost Latinske Amerike (CLASI) i Policijskom zajednicom Sjeverne i Južne Amerike (AMERIPOL).
- Unaprijediti blisku suradnju u politici borbe protiv droga između obiju regija i intenzivnije raditi na smanjenju potražnje i ponude droga, među ostalim dijalogom na visokoj razini u okviru Mehanizma za koordinaciju i suradnju EU-a i CELAC-a u području borbe protiv droga i jačanjem otpornosti logističkih centara.
- Dodatno poraditi na sprečavanju i suzbijanju trgovine ljudima te zaštititi žrtve tog kaznenog djela i pružiti im potporu.
- Intenzivirati suradnju ureda za oduzimanje imovinske koristi i financijsko-obavještajnih jedinica olakšavanjem razmjene informacija.
- Sklapati daljnje međunarodne sporazume i radne dogovore s Europolom i Eurojustom.
- Poboljšati suradnju u području kibernetičke sigurnosti i stručnosti za kibernetički kriminalitet kako bi se pružila potpora zemljama Latinske Amerike i Kariba, među

⁴⁸ Vijeće je odobrilo otvaranje pregovora o sporazumima o suradnji Eurojusta s Argentinom, Brazilom i Kolumbijom, kao i otvaranje pregovora o sporazumima o suradnji Europa s Bolivijom, Brazilom, Ekvadorom, Meksikom i Peruom.

⁴⁹ Posebno El PACCTO 2.0, COPOLAD, EUROFRONT i Globalni program za nezakonite tokove.

ostalim putem regionalnog Centra za stručnost u području kibernetičke sigurnosti LAC4 u Dominikanskoj Republici.

5. Suradnja na promicanju mira i sigurnosti, demokracije, vladavine prava, ljudskih prava i humanitarne pomoći

Demokracija i ljudska prava okosnica su partnerstva između EU-a i LAC-a. EU surađuje s LAC-om na zaštiti i promicanju ljudskih prava (građanskih, političkih, gospodarskih, socijalnih i kulturnih) u okviru brojnih mehanizama, uključujući bilateralne dijaloge, izgradnju kapaciteta za civilno društvo i obrazovanje⁵⁰. Obje se regije zauzimaju za jačanje multilateralnog sustava ljudskih prava i regionalnu suradnju.

EU i LAC trebali bi intenzivirati dijalog i suradnju u borbi protiv diskriminacije, promicati rodno ravnopravnost i zajamčiti prava djece i ranjivih osoba, manjina, autohtonih naroda, LGBTIQ+ osoba, osoba s invaliditetom, migranata i izbjeglica te osoba pogođenih sukobima i nasiljem.

Trebalo bi konkretnije pristupiti zaštiti boraca za ljudska prava i novinara, kao i izazovima koje predstavljaju digitalne tehnologije, među ostalim jačanjem digitalne i medijske pismenosti. Borci za prava u području okoliša posebno su ugroženi u nekim dijelovima regije. Budući da EU i LAC dijele viziju društva u kojem žene imaju ravnopravnu ulogu, trebali bi je udruženo promicati i raditi na iskorjenjivanju rodno uvjetovanog nasilja.

Ključne zajedničke zadaće bit će jačanje demokracije, uključujući odgovornost, otpornost izbornih procesa, poštovanje vladavine prava i neovisnost pravosuđa te izgradnja otpornosti na dezinformiranje i nove hibridne prijetnje, kao i veće sudjelovanje mladih i žena te omogućivanje prostora za konstruktivan doprinos civilnog društva. EU i LAC trebali bi raspravljati o tim pitanjima, kao i o primjerima dobre prakse u vezi s, primjerice, pravima žrtava, svjedoka i zatvorenika. Misije EU-a za promatranje izbora i njihove preporuke važne su za jačanje kapaciteta neovisnih vladinih institucija⁵¹. EU će nastaviti surađivati sa zemljama LAC-a na promicanju univerzalnosti Rimskog statuta i podupiranju Međunarodnog kaznenog suda.

Pomoć EU-a kojom se spašavaju životi može pridonijeti otpornosti društava u LAC-u. EU će s glavnim akterima u LAC-u nastaviti provoditi programe **humanitarne pomoći i odgovarati na hitne situacije**, među ostalim u okviru suradnje u području civilne zaštite. Zdravlje, zaštita, obrazovanje u izvanrednim situacijama i sigurnost opskrbe hranom i dalje su ključna područja rada. EU će se nastaviti angažirati u humanitarnim krizama koje utječu na LAC, među ostalim sudjelovanjem u organizaciji konferencija donatora i konferencija solidarnosti.

S pomoću različitih instrumenata za mir, stabilnost i sigurnost EU će i dalje pridonositi mirnim i demokratskim rješenjima, uključujući mirovni proces u Kolumbiji, Međunarodnu kontaktnu skupinu za Venezuelu, posredovanje u Boliviji i rješavanje krize na Haitiju.

⁵⁰ Na primjer, putem Globalnog kampusa za ljudska prava i njegova centra u Argentini.

⁵¹ EU je od 2019. u zemljama LAC-a na njihov zahtjev rasporedio osam misija za promatranje izbora i šest misija izbornih stručnjaka.

EU i LAC trebali bi biti partneri i u **promicanju globalnog mira i sigurnosti**. U skladu sa Strateškim kompasom EU-a⁵² angažman tih dviju regija mogao bi se produbiti, primjerice sklapanjem okvirnih sporazuma o sudjelovanju⁵³ i sudjelovanjem u operacijama EU-a u trećim zemljama. **Suradnja u području sigurnosti i obrane**, uključujući pomorstvo i svemir, kao i u borbi protiv terorizma, kibernetičke sigurnosti i suzbijanja hibridnih prijetnji, neširenja oružja i razoružanja također su važna područja za zajedničko djelovanje.

Obje bi regije trebale razmotriti suradnju i u **borbi protiv stranog manipuliranja informacijama i uplitanja** s pomoću novih alata usmjerenih na utvrđivanje, analizu, procjenu i suzbijanje manipuliranja informacijama.

Predložene glavne mjere:

- Jačati suradnju kako bi se poboljšalo poštovanje ljudskih prava za sve, uključujući gospodarska, socijalna i kulturna prava, prava djeteta, kao i promicanje nediskriminacije i rodne ravnopravnosti; intenzivirati savjetovanje i suradnju s Međuameričkim sustavom ljudskih prava; pridonijeti jačanju demokratskih načela, mira i vladavine prava, među ostalim uključivim dijalogom i posredovanjem.
- Pojačati rad na jačanju položaja žena i djevojčica te iskorjenjivanju rodno uvjetovanog nasilja⁵⁴ i nasilja protiv djece.
- Poboljšati suradnju u pogledu odgovornosti za međunarodne zločine, među ostalim zajedničkim inicijativama za potporu Međunarodnom kaznenom sudu.
- Nastaviti političku i financijsku potporu kao odgovor na krize uzrokovane ljudskim djelovanjem i prirodne opasnosti, među ostalim u pogledu migracijskih kriza i kriza raseljavanja.
- Podupirati provedbu inovativnog Regionalnog sporazuma o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti i pravosuđu u pitanjima okoliša u Latinskoj Americi i na Karibima („Sporazum iz Escazúa”), posebno putem programa El PACCTO 2.0.
- Istražiti mogućnosti za nova prilagođena partnerstva u području sigurnosti i obrane.
- Poboljšati suradnju, utvrditi zajedničke mjere i razmjenjivati primjere dobre prakse s partnerima iz LAC-a kako bi se suzbila inozemna manipulacija informacijama i uplitanje, među ostalim u izborne procese.

6. Izgradnja dinamičnog međuljudskog partnerstva EU-a i LAC-a

Ljudi su najvažniji element našeg partnerstva, a cilj svih mjera trebale bi biti **konkretni koristi za građane**. Odnos EU-a i LAC-a uključuje jedinstvene ljudske i kulturne veze koje bi trebalo održavati i jačati. **Mladi** su ključni za budućnost odnosa EU-a i LAC-a. Bliže veze

⁵² Strateški kompas za sigurnost i obranu EU-a, Vijeće Europske unije, 21. ožujka 2022.

⁵³ Sporazumi o partnerstvu već su potpisani s Čileom, Kolumbijom i Peruom.

⁵⁴ Kao što je komponenta LAC-a u okviru inicijative „Spotlight”, kao i niz nacionalnih i regionalnih mjera kojima se podupiru zakonodavne promjene, provedbeni kapaciteti itd.

među mlađim generacijama mogu se poticati kulturnim inicijativama i programima mobilnosti, u skladu s prvim akcijskim planom EU-a za mlade⁵⁵.

EU i LAC imaju zajednički interes u **razvoju ljudskog kapitala** potrebnog da se odgovori na zahtjeve brzih tehnoloških promjena te pravedne, zelene i digitalne tranzicije. Kad je riječ o mobilnosti, građanima većine zemalja LAC-a već sad nisu potrebne vize za kratkotrajni boravak u schengenskom području EU-a. Građani LAC-a mogu se koristiti i postojećim mogućnostima zakonite migracije u EU. Nadalje, Erasmus+ i Obzor Europa, a posebno aktivnosti Marie Skłodowska-Curie, osnova su za suradnju na jačanju istraživanja i inovacija, kao što je i stup za istraživačku mobilnost u okviru strateškog plana EU-a i CELAC-a za razdoblje 2021.–2023., uključujući mobilnost istraživača i studenata.

Obje regije trebale bi surađivati kako bi maksimalno iskoristile potencijal svojih **raznolikih kulturnih izričaja**, baštine, dinamičnih kreativnih industrija za održivi razvoj i međukulturni dijalog.

Parlamentarna diplomacija važan je dio biregionalnih odnosa, među ostalim u okviru Europsko-latinskoameričke parlamentarne skupštine (EuroLat). Druge institucije kao što su Europski gospodarski i socijalni odbor, Odbor regija i srodne institucije iz LAC-a mogu mobilizirati regionalne i lokalne vlasti te gospodarske i socijalne partnere kako bi poboljšali međuljudske kontakte.

EU i LAC trebali bi poticati blisku suradnju s **civilnim društvom i skupinama za strateško promišljanje**, među ostalim preko Zaklade EU-LAC, koja se etablirala kao relevantan akter u biregionalnim odnosima.

Obje regije odgovorne su za bolje i proaktivno informiranje građana i dionika o **uzajamnim koristima** partnerstva.

Predložene glavne mjere:

- Povećati suradnju s mladima u LAC-u putem inicijativa kao što su savjetodavni odbori za mlade na razini zemalja.
- Intenzivirati suradnju u području obrazovanja i istraživanja u okviru programa Erasmus+, uključujući aktivnosti Jean Monnet, programa Obzor Europa, uključujući aktivnosti Marie Skłodowska-Curie, kao i Europskog instituta za inovacije i tehnologiju.
- Intenzivirati suradnju u području mobilnosti ljudi između dviju regija⁵⁶ i poticati uzajamno korisne aranžmane za mobilnost s partnerima koji promiču kružnu mobilnost i suzbijaju odljev mozgova, nadovezujući se na paket mjera za vještine i talente.
- Produbiti biregionalne kulturne odnose i poticati međukulturne mreže i zajedničke inicijative⁵⁷.

⁵⁵ JOIN(2022) 53 final, 4.10.2022.: „Akcijski plan za mlade u okviru vanjskog djelovanja EU-a za razdoblje 2022.–2027. Promicanje konkretnog sudjelovanja i osnaživanja mladih u okviru vanjskog djelovanja EU-a za održivi razvoj, ravnopravnost i mir”.

⁵⁶ Među ostalim u pogledu zakonitih migracijskih kanala, usklađenosti sa zahtjevima za ukidanje schengenskih viza i uzajamnog pojednostavnjenja izdavanja viza, među ostalim za studente i istraživače.

⁵⁷ Primjerice sudjelovanje EU-a kao počasnoga gosta na Međunarodnom sajmu knjiga 2023. u Guadalajari u Meksiku.

- Poticati aktivno sudjelovanje civilnog društva i izgradnju biregionalnih mreža, uključujući sudjelovanje žena i mladih u poslovnom svijetu, politici, znanosti i drugim područjima.- Ojačati ulogu Zaklade EU-LAC u biregionalnom dijalogu.- Raditi na zajedničkom pristupu komunikaciji i javnoj diplomaciji.

Zaključak

Predložena nova agenda za odnose EU-a i LAC-a zahtijeva **bliže i modernizirano strateško partnerstvo** između obje regije, u čijem su središtu ljudi.

Ojača li se partnerstvo između dvije regije koje dijele vrlo slične interese i vrijednosti, za EU i LAC bit će lakše suočiti se s globalnim izazovima i iskoristiti **prilike za uzajamnu korist**. EU i LAC zajedno čine tek 14 % svjetskog stanovništva i 21 % svjetskog BDP-a. Kako bi svojim građanima osigurali mir i blagostanje te kako bi imali utjecaj na budući međunarodni poredak utemeljen na pravilima, sklapanje bližeg partnerstva koje ih obostrano jača strateški je imperativ.

Za postizanje tog cilja obje strane morat će dodatno **surađivati**, među ostalim **pojačanim političkim angažmanom, poticanjem trgovine i ulaganja te izgradnjom održivijih i međusobno povezanih društava, posebno u okviru strategije Global Gateway**. EU će nastojati mobilizirati svoje politike, instrumente i resurse u okviru pristupa Tima Europa. Predstojeći sastanak na vrhu EU-a i CELAC-a odlična je prilika za izgradnju povjerenja i davanje zamaha odnosima EU-a i LAC-a kako bi postali **privilegirani partneri**.

Europska komisija i Visoki predstavnik Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku pozivaju Vijeće i Europski parlament da podrže novu agendu predstavljenu u ovoj Zajedničkoj komunikaciji i da surađuju s Latinskom Amerikom i Karibima na obnovi strateškog partnerstva na temelju ovog prijedloga.